

Ένα ιστορικό ντοκουμέντο για την Μικρασιατική Εκστρατεία

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Πέτρος Παναγιωτόπουλος, Επ. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ

Ύστερα από το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και την απόσπαση της Εντολής από το Συμβούλιο της Ειρήνης, ο ελληνικός στρατός αποβιβάστηκε στη Σμύρνη για να αναλάβει τη διοίκηση στην περιοχή της Σμύρνης, μέχρι την οριστική διευθέτηση του ζητήματος των εδαφών της Ανατολίας (Μάιος 1919). Μετά από λίγο καιρό, με ενέργειες του Πρωθυπουργού Ελευθέριου Βενιζέλου, η ελληνική διοίκηση επεκτάθηκε σε όλη την περιοχή του Αϊδινίου. Ύστερα από την ήττα στις εκλογές και την έλευση των φιλοβασιλικών δυνάμεων στην εξουσία (Νοέμβριος 1920), συνεκλήθη πολεμικό συμβούλιο υπό το βασιλιά Κωνσταντίνο στην Κιουτάχεια, στο οποίο αποφασίσθηκε εκστρατεία προς την Άγκυρα (Ιούλιος 1921).

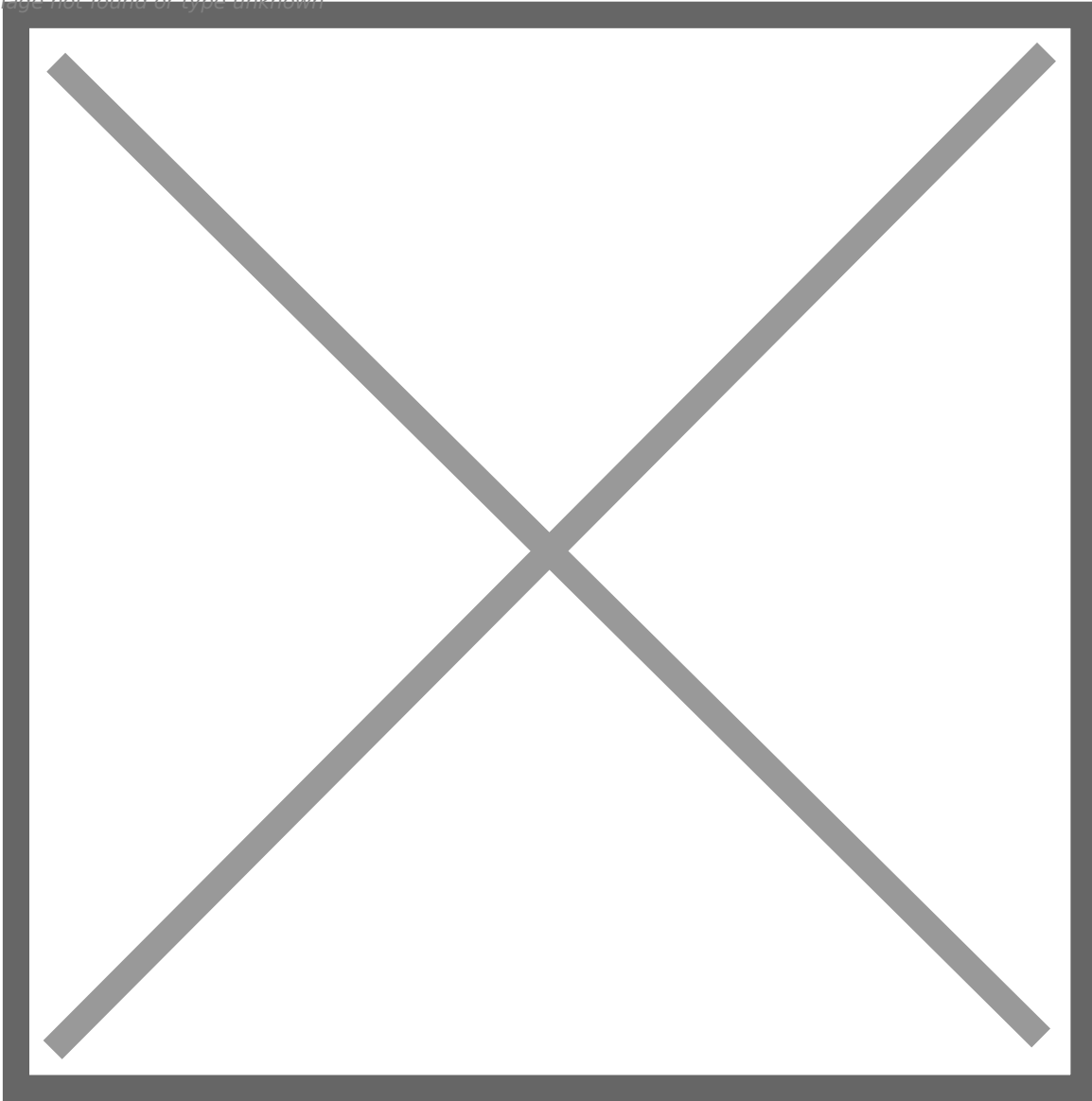
Έτσι, μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου 1921, η ελληνική στρατιά προέλασε προς τον ποταμό Σαγγάριο και συγκρούστηκε με τις τουρκικές δυνάμεις

μέχρι τα τέλη του ίδιου μήνα σε ιδιαίτερα φονικές μάχες. Παρά τις νίκες του ελληνικού στρατεύματος, οι απώλειές του ήταν τόσο σημαντικές, που ήταν εμφανές ότι η συνέχιση της προέλασης θα ήταν προβληματική. Το στράτευμα ήταν εξαντλημένο, οι απώλειες τεράστιες, η τουρκική αντίσταση πεισματική και το έδαφος εξαιρετικά τραχύ. Η πολιτική ηγεσία άφησε στη Στρατιά την πρωτοβουλία για τις περαιτέρω κινήσεις της, ενώ οι δυνάμεις του Κεμάλ εξακολουθούσαν τις επιθέσεις τους για να εξαναγκάσουν τις ελληνικές σε απαγκίστρωση από τις θέσεις τους και τελικά σε άτακτη υποχώρηση.

Στην κρίσιμη αυτή στιγμή, ο Έλληνας Αρχιστράτηγος Αναστάσιος Παπούλας (1857-1935), αφού αποκρούσει επιτυχώς τις τουρκικές επιθέσεις, αποφασίζει τη σύμπτυξη των δυνάμεών του δυτικά του Σαγγαρίου. Στην έκθεσή του προς τους πολιτικούς προϊσταμένους του, αφού παραθέσει την απόφασή του, διατυπώνει τις επιφυλάξεις του και για μία πιθανή περαιτέρω υποχώρηση, καθώς η απόσταση του μετώπου από τις βάσεις ανεφοδιασμού (στα μικρασιατικά παράλια) ήταν ιδιαίτερα μεγάλη. Παράλληλα, ζητά την κλήση στα όπλα άλλης μίας κλάσεως, ώστε να αναπληρωθούν οι εκτεταμένες απώλειες στο στράτευμα.

Το τηλεγράφημα που περιλαμβάνει αυτή την έκθεση έχουμε την τιμή να το παρουσιάσουμε σήμερα και προέρχεται από το αρχείο του στρατηγού Παπούλα, που πρόκειται σαν δημοσιευθεί σύντομα από τον κ. Πάυλο Χατζημωυσή, τον οποίο και ευχαριστούμε για την παραχώρηση της άδειας αναδημοσίευσης.

Image not found or type unknown

Το κείμενο έχει ως εξής:

ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΩΣ

ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΙΚΩΣ

ΑΠΟΛΥΤΟΥ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΟΣ

Υπουργόν Στρατιωτικών

Προύσαν

Πρόεδρον Κυβερνήσεως

Αθήνας

Εχθρός ενισχυθείς σοβαρώς ανέλαβεν επίθεσιν Στοπ. Στρατιά κατόπιν απωλειών από διμήνου και ιδία αξιωματικών και δυσχερειών ανεφοδιασμού δεν δύναται

διατηρηθή Ανατολικώς Σαγγαρίου και αναγκάζεται αποφασίση διέλθη τούτον υπό δυσχερείς συνθήκας Στοπ. Περαιτέρω αποφάσεις εξαρτηθήσονται εκ καταστάσεως μετά διάβασιν ποταμού Στοπ. Εν περιπτώσει εξακολουθήσεως υποχωρήσεως Στρατιά επιδιώξη ριζικήν καταστροφήν Σιδηροδρομικής γραμμής Στοπ. Θεωρώ απαραίτητον αποστολήν ενισχύσεων προς συμπλήρωσιν κενών ως και πρόσκλησιν ηλικίας 1922 καθότι διατήρησις επί μήνας μετώπου και ασφαλείας συγκοινωνιών και όπισθεν χώρας απαιτήση ακμαίας δυνάμεις. Στοπ.

20.8.21

Αν. Παπούλας

Κ.Ε.Π.

Αρ. 19590/19.8.21

Ώρα 2.15΄.

29 Αυγούστου 21. (χειρόγραφο)

Η επαναδιάβαση του Σαγγαρίου έγινε με τάξη και χωρίς απώλειες, από τη νύχτα της 30^{ης} προς την 31^η Αυγούστου και μέχρι τη 10^η Σεπτεμβρίου. Κατά τις επόμενες ημέρες, όλες οι τουρκικές προσπάθειες αποκοπής των ελληνικών τμημάτων, καταστροφής των ελληνικών βάσεων εξόρμησης και παρενόχλησης του ανεφοδιασμού, απέτυχαν. Η σιδηροδρομική γραμμή από το Σαγγάριο μέχρι τις νέες ελληνικές προφυλακές πράγματι καταστράφηκε. Παρά την πλήρη επιτυχία των ελληνικών κινήσεων στο στρατιωτικό τομέα, όμως, η αλήθεια είναι ότι η πορεία προς την Άγκυρα ματαιώθηκε οριστικά... Όσο για την πρόταση του αρχιστρατήγου, η κλήση της ηλικίας του 1922 έφερε περί τους 30.000 νέους στρατιώτες, που αποκατέστησαν την ελληνική αριθμητική δύναμη στα προηγούμενα επίπεδά της.